ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 11. decembra 2008 *

Vo veci C-334/07 P,

ktorej predmetom je odvolanie podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora, podané 17. júla 2007,

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: K. Gross, splnomocnený zástupca, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

odvolateľka,

ďalší účastník konania:

Freistaat Sachsen, v zastúpení: Th. Lübbig, Rechtsanwalt,

žalobca v konaní pred Súdom prvého stupňa,

* Jazyk konania: nemčina.

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia J.-C. Bonichot (spravodajca), J. Makarczyk, P. Kūris a L. Bay Larsen,

generálny advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Vo svojom odvolaní žiada Komisia Európskych spoločenstiev zrušiť rozsudok Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev z 3. mája 2007, Freistaat Sachsen/Komisia (T-357/02, Zb. s. II-1261, ďalej len „napadnutý rozsudok“), ktorým Súd prvého stupňa čiastočne zrušil rozhodnutie Komisie 2003/226/ES z 24. septembra 2002 o plánovanom

programe pomoci Nemecka — „Program pre malé a stredné podniky — Zlepšenie výkonnosti podnikov v Sasku“ — Podprogramy 1 (*koučovanie*), 4 (účasť na veľtrhoch a výstavách), 5 (spolupráca) a 7 (podpora dizajnu) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. EÚ L 91, 2003, s. 13, ďalej len „sporné rozhodnutie“).

Právny rámec

2 Nariadenie Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku [88] Zmluvy o ES (Ú. v. ES L 83, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 339) definuje postupy, ktoré Komisia uplatňuje pri výkone právomoci, ktorú jej priznáva článok 88 ES, rozhodovať o zlučiteľnosti štátnej pomoci so spoločným trhom.

3 Toto odvolanie sa týka najmä nasledujúcich ustanovení tohto nariadenia:

— článku 1 písm. f), ktorý definuje „protiprávnu pomoc“ ako „novú pomoc realizovanú v rozpore s článkom [88] (3) Zmluvy“,

— článku 1 písm. h), ktorý obsahuje nasledujúcu definíciu:

„‚zainteresovaná strana' bude znamenať akýkoľvek členský štát a akúkoľvek osobu, podnikateľa alebo združenie podnikateľov, ktorých záujmy možno ovplyvniť poskytnutím pomoci, najmä príjemca pomoci, konkurujúci si podnikatelia a obchodné združenia."

— článku 2 ods. 2, ktorý stanovuje:

„V oznámení daný členský štát poskytne všetky potrebné informácie s cieľom umožniť Komisii prijať rozhodnutie podľa článku 4 a 7 (ďalej sa označuje len ako ‚úplné oznámenie')."

— článku 4 ods. 1, ktorý stanovuje:

„Komisia preskúma oznámenie akonáhle jej bude doručené. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 8, Komisia prijme rozhodnutie podľa odsekov 2 [(rozhodnutie, podľa ktorého úradne oznámené opatrenie nie je pomocou)], 3 [(rozhodnutie, ktoré nevyvolalo námietky)] alebo 4 [(rozhodnutie o začatí konania vo veci formálneho zisťovania)]."

— článku 4 ods. 5, ktorý stanovuje:

„Rozhodnutia, na ktoré sa odvolávajú odseky 2, 3 a 4 sa vykonajú [sú prijaté — *neoficiálny preklad*] do dvoch mesiacov. Toto obdobie začína v deň nasledujúci po doručení úplného oznámenia. Oznámenie sa bude považovať za úplné, ak do dvoch mesiacov od jeho obdržania alebo od obdržania akýchkoľvek ďalších požadovaných informácií Komisia nepožiadala o žiadne ďalšie informácie. …“

— článku 4 ods. 6, ktorý znie:

„Keď Komisia nerozhodla v súlade s odsekom 2, 3 alebo 4 v rámci obdobia stanoveného [lehoty stanovenej — *neoficiálny preklad*] v odseku 5, pomoc sa bude považovať za schválenú Komisiou. Daný členský štát pošle Komisii oznámenie že ide vykonať opatrenia, o ktorých sa rozhodovalo, ak Komisia do 15 pracovných dní od obdržania tohto oznámenia nerozhodne podľa tohto článku, členský štát môže uskutočniť tieto opatrenia. [Daný členský štát môže vykonať predmetné opatrenia, ak to vopred oznámi Komisii, za podmienky, že Komisia do 15 pracovných dní od získania tohto oznámenia nerozhodne podľa tohto článku — *neoficiálny preklad*].“

4 V oblasti pomoci malým a stredným podnikom priznáva nariadenie Rady (ES) č. 994/98 zo 7. mája 1998 o uplatňovaní článkov [87] a [88] Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva na určité kategórie horizontálnej štátnej pomoci (Ú. v. ES L 142, s. 1; Mim. vyd. 08/001, s. 312) Komisii vo svojom článku 1 ods. 1 písm. a) bode i) právomoc vyhlásiť, podľa článku 87 ES, že za určitých podmienok sú nasledujúce kategórie pomoci malým a stredným podnikom zlučiteľné so spoločným trhom a nie sú predmetom oznamovacej povinnosti stanovenej v článku 88 ods. 3 ES.

5 Nariadenie Komisie (ES) č. 70/2001 z 12. januára 2001 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy ES na štátnu pomoc malým a stredným podnikom (Ú. v. ES L 10, s. 33; Mim. vyd. 08/002, s. 141), stanovuje kritériá, ktoré musí spĺňať individuálna pomoc a pomoc

malým a stredným podnikom, aby bola zlučiteľná so spoločným trhom v zmysle článku 87 ods. 3 ES, a tá pomoc, ktorá ich spĺňa, je oslobodená od oznamovacej povinnosti stanovenej v článku 88 ods. 3 ES.

6 Podľa svojho článku 10 nadobudlo toto nariadenie účinnosť 2. februára 2001, teda 20. deň odo dňa uverejnenia v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev*.

7 Posledná veta odôvodnenia č. 4 uvedeného nariadenia spresňuje, že „zásady štátnej pomoci pre malé a stredné podniky [prijaté Komisiou (Ú. v. ES C 213, s. 4)] by sa mali zrušiť odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, lebo ich obsah je nahradený týmto nariadením“.

Okolnosti predchádzajúce sporu

8 V rámci programu Ministerstva hospodárstva a práce v Sasku smerujúceho k zlepšeniu výkonov malých a stredných podnikov na území tejto Spolkovej krajiny sú osobám vykonávajúcim slobodné povolanie, ako aj malým a stredným podnikom, ktoré tu majú sídlo alebo sú usadené, poskytované nenávratné dotácie na projekty v prospech hospodárskeho rozvoja. Tieto dotácie sú upravené schémou pomoci, ktorá bola prvýkrát Komisii oznámená v priebehu roku 1992, bola Komisiou povolená a niekoľkokrát bola predĺžená po tom, čo boli udelené nové povolenia. Táto pomoc smeruje k zlepšeniu výrobných a konkurenčných schopností malých a stredných podnikov.

9 Listom z 29. decembra 2000 doručeným Komisii 3. januára 2001 oznámila Spolková republika Nemecko nové znenie schémy pomoci (ďalej len „pôvodné oznámenie“).

10 Dňa 12. januára 2001 prijala Komisia nariadenie č. 70/2001, ktoré nadobudlo účinnosť 2. februára 2001.

11 V priebehu decembra 2001 začala Komisia konanie vo veci formálneho zisťovania týkajúce sa niektorých opatrení stanovených oznámenou schémou pomoci, a síce opatrení stanovených v podprogramoch „*koučovanie*“, „účasť na veľtrhoch a výstavách“, „spolupráca“ a „podpora dizajnu“ (ďalej spoločne len „štyri predmetné podprogramy“). Naopak, Komisia rozhodla, že ostatné oznámené opatrenia nevyvolávajú námietky.

12 V rámci svojho zisťovania prijala Komisia sporné rozhodnutie, v ktorom jednak určila, že opatrenia stanovené v štyroch predmetných podprogramoch predstavujú štátnu pomoc. Ďalej spresnila, že aby bola pomoc zlučiteľná so spoločným trhom, musí patriť do pôsobnosti nariadenia č. 70/2001 a dodržiavať hranice intenzity stanovené týmto textom, s výnimkou prevádzkovej pomoci stanovenej v podprograme „spolupráca“, ktorú považuje za nezlučiteľnú so spoločným trhom.

Konanie pred Súdom prvého stupňa a napadnutý rozsudok

13 Napadnutým rozsudkom Súd prvého stupňa vyhovel žiadosti Freistaat Sachsen zrušiť viacero ustanovení sporeného rozhodnutia, a to:

— jeho článok 2 druhý odsek, podľa ktorého pomoc, ktorá nepatrí do pôsobnosti nariadenia č. 70/2001 a presahuje hodnotu pomoci stanovenú v uvedenom nariadení, je nezlučiteľná so spoločným trhom,

— jeho článok 3, podľa ktorého prevádzková pomoc stanovená v podprograme „spolupráca“ je nezlučiteľná so spoločným trhom, ako aj

— jeho článok 4, podľa ktorého je Spolková republika Nemecko oprávnená vykonávať štyri predmetné podprogramy až po zabezpečení ich súladu s uvedeným rozhodnutím.

14 Súd prvého stupňa sa domnieva, že Komisia sa tým, že posúdila predmetnú pomoc s ohľadom na nariadenie č. 70/2001, hoci tento text nebol v čase prijatia jej oznámenia Komisii účinný, dopustila retroaktívneho uplatňovania nových pravidiel týkajúcich sa malých a stredných podnikov stanovených týmto nariadením.

15 Súd prvého stupňa sa opieral hlavne o právne účinky oznámenia v rámci konania o preskúmaní plánovanej štátnej pomoci. Uviedol najmä, že článok 4 nariadenia č. 659/1999 vo svojom prvom odseku stanovuje, že Komisia preskúma oznámenie akonáhle jej bude doručené, a vo svojom piatom odseku, že lehota dvoch mesiacov, ktorú má na prípravné preskúmanie tohto oznámenia, začína plynúť odo dňa nasledujúceho po získaní tohto oznámenia.

16 Súd prvého stupňa z toho odvodil, že v zásade preskúmanie zlučiteľnosti plánovanej pomoci so spoločným trhom treba vykonať iba na základe pravidiel platných v čase doručenia oznámenia tejto pomoci Komisii. Spresnil, že toto riešenie je odôvodnené požiadavkami transparentnosti a predvídateľnosti, pretože tým umožňuje vyhnúť sa tomu, aby mohla Komisia jednostranne určiť právny poriadok uplatniteľný na pomoc, ktorú má posúdiť.

17 Súd prvého stupňa sa tiež domnieva, že judikatúra toto odôvodnenie umocňuje. V tejto súvislosti odkázal na rozsudok z 24. septembra 2002, Falck et Acciaierie di Bolzano/Komisia (C-74/00 P a C-75/00 P, Zb. s. I-7869), týkajúci sa časovej pôsobnosti rozhodnutí postupne prijatých Komisiou, pokiaľ ide o poskytnutie štátnej pomoci oceliarskemu priemyslu v určitých taxatívne vymedzených prípadoch spoločne označených „kódexy pomoci oceliarskemu priemyslu“. V tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že uplatnenie pravidiel kódexu pomoci oceliarskemu priemyslu, ktorý bol účinný v čase, keď Komisia prijímala rozhodnutie týkajúce sa pomoci, ktorá bola poskytnutá za účinnosti predchádzajúceho kódexu, znamená retroaktívne uplatnenie neskoršieho kódexu.

18 Súd prvého stupňa sa preto domnieval, že zo znenia i účelu nariadenia č. 70/2001, ako aj z požiadaviek plynúcich z dodržiavania zásad ochrany legitímnej dôvery a právnej istoty vyplýva, že tento text sa nemá uplatňovať retroaktívne.

19 Súd prvého stupňa tiež rozhodol, že skutočnosť, že Spolková republika Nemecko pravdepodobne v čase pôvodného oznámenia vedela o budúcej zmene kritérií preskúmania uplatniteľných na takto oznámenú pomoc, neodôvodňuje uplatnenie nariadenia č. 70/2001.

20 Súd prvého stupňa napokon odkázal na oznámenie Komisie o určení pravidiel uplatniteľných na preskúmanie protiprávnej štátnej pomoci [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES C 119, s. 22), podľa ktorého sa Komisia rozhodla posudzovať zlučiteľnosť tejto pomoci so spoločným trhom podľa pravidiel účinných v čase, keď bola poskytnutá. Súd prvého stupňa sa domnieval, že pokiaľ by návrhy oznámenej pomoci mali byť naopak posúdené podľa pravidiel účinných v čase prijatia rozhodnutia Komisie, ktoré sa jej týka, viedlo by to členské štáty k tomu, aby v prípade, ak zamýšľajú poskytnúť pomoc, pri ktorej hrozí, že uplatniteľná úprava bude prísnejšia, procesné povinnosti nedodržiavali.

Návrhy účastníkov konania

21 Komisia v odvolaní navrhuje, aby Súdny dvor zrušil napadnutý rozsudok, rozhodol o žalobe s konečnou platnosťou tým, že zamietne žalobu o neplatnosť podanú Freistaat Sachsen, a zaviazal Freistaat Sachsen na náhradu trov obidvoch konaní.

22 Freistaat Sachsen navrhuje zamietnuť odvolanie Komisie a zaviazať ju na náhradu trov odvolacieho konania.

O odvolaní

23 Komisia na podporu svojho odvolania uvádza dva dôvody. Tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia hlavne tým, že sa domnieval, že nesprávne posúdila návrh schémy pomoci oznámenej Spolkovou republikou Nemecko s ohľadom na nariadenie č. 70/2001, zatiaľ čo tento text nebol v čase prijatia pôvodného oznámenia účinný, a subsidiárne tým, že rozhodol, že toto oznámenie malo byť považované za úplné.

O prvom dôvode

Argumentácia účastníkov konania

24 Vo svojom prvom dôvode Komisia tvrdí, že Súd prvého stupňa porušil článok 88 ods. 2 a 3 ES, článok 249 ods. 2 ES a článok 254 ods. 2 druhú vetu ES, články 3 a nasledujúce nariadenia č. 659/1999, ako aj článok 10 ods. 1 nariadenia č. 70/2001 tým, že rozhodol, že uplatnenie tohto nariadenia na návrh schémy pomoci oznámený pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia je v rozpore so zásadou zákazu retroaktivity, a sporné rozhodnutie je preto nezákonné.

25 Komisia sa domnieva, že uplatnenie nariadenia č. 70/2001 na predmetnú schému pomoci nemá žiaden retroaktívny účinok, ale je v súlade so zásadou bezprostrednej uplatniteľnosti, podľa ktorej sa text práva Spoločenstva uplatňuje od nadobudnutia účinnosti na prebiehajúce situácie, ktoré na seba časovo nadväzujú.

26 Komisia tvrdí, že Súd prvého stupňa prijal právne nesprávne stanovisko, keď rozhodol, že oznámenie schémy štátnej pomoci vytvára právnu situáciu, z ktorej vyplýva, že sa majú uplatniť pravidlá účinné v čase prijatia oznámenia.

27 Komisia sa domnieva, že takéto oznámenie má len procesné účinky. Dodáva, že preskúmania, ktoré má vykonať, sa netýka oznámenia ako takého, ale oznámenej pomoci, a že musí byť vykonané nie s ohľadom na informácie poskytnuté v rámci uvedeného oznámenia, ale tiež s ohľadom na aktuálne skutkové okolnosti a právne pravidlá, ktoré sú účinné v čase prijímania jej rozhodnutia. V tomto ohľade odkazuje na článok 3, článok 4 ods. 2 až 4 a 6, článok 5 ods. 1, článok 6 a článok 7 ods. 2 až 4 nariadenia č. 659/1999.

28 Komisia tiež tvrdí, že oznámenie návrhu štátnej pomoci predstavuje povinnosť uloženú členským štátom Zmluvou a nevytvára práva.

29 Spresňuje, že bezprostredné preskúmanie oznámenia stanovené v článku 4 ods. 1 nariadenia č. 659/1999 nevylučuje, aby Komisia od dotknutých členských štátov vyžadovala doplňujúce informácie podľa článku 5 tohto nariadenia.

30 Komisia tvrdí, že lehota dvoch mesiacov, ktorá začína plynúť od prijatia oznámenia podľa článku 4 ods. 5 nariadenia č. 659/1999 a po ktorej uplynutí sa v súlade s článkom 4 ods. 6 tohto nariadenia bude pomoc považovať za schválenú, je jednoduchou procesnou

lehotou. Tvrdí, že podľa článku 4 ods. 6 druhej vety tohto nariadenia je v každom prípade oprávnená prijať rozhodnutie po uplynutí tejto lehoty a prípadne začať konanie vo veci formálneho zisťovania.

31 Komisia okrem toho zdôrazňuje, že Spolková republika Nemecko vedela o návrhu, ktorý mal vyústiť do nariadenia č. 70/2001, a to najmä preto, že sa zúčastnila prác týkajúcich sa tohto návrhu.

32 Domnieva sa, že už citovaný rozsudok Falck et Acciaierie di Bolzano/Komisia nie je v prejednávanej veci relevantný, pretože sa týka protiprávnej pomoci, a že rozhodnutie prijaté Súdnym dvorom v tejto veci je okrem toho odôvodnené osobitným charakterom kódexov pomoci oceliarskemu priemyslu.

33 Komisia tiež popiera analýzu Súdu prvého stupňa, podľa ktorej skutočnosť, že nariadenie č. 70/2001 umožňuje členským štátom, aby samy overili existenciu povinnosti, ukazuje, že sa tento text nemá neuplatňovať na skoršie oznámenia. V tejto súvislosti upozorňuje, že v prejednávanej veci mohla Spolková republika Nemecko po nadobudnutí účinnosti tohto textu overiť, či sa na opatrenia, ktoré oznámila, vzťahuje výnimka, a prípadne vziať späť svoje oznámenie podľa článku 8 nariadenia č. 659/1999. Komisia dodáva, že z odôvodnenia č. 4 nariadenia č. 70/2001 vyplýva, že členské štáty môžu oznámiť štátnu pomoc, na ktorú sa vzťahuje tento text. Tiež tvrdí, že tento text nebráni tomu, aby boli zachované oznámenia, ktoré v čase nadobudnutia jeho účinnosti už existovali.

34 Komisia ďalej uvádza, že spresnenie uvedené v druhej vete odôvodnenia č. 4 nariadenia č. 70/2001, podľa ktorého takéto oznámené schémy posúdi Komisia podľa kritérií stanovených „najmä“ v tomto nariadení, nemožno vykladať tak, že umožňuje

uplatnenie právneho rámca pomoci malým a stredným podnikom Spoločenstva prijatého v priebehu roku 1996, ktorý bol zrušený uvedeným nariadením, čo je v uvedenom odôvodnení výslovne upresnené.

35 Napokon sa Komisia domnieva, že paralela, ktorú Súd prvého stupňa urobil medzi oznámeným návrhom schémy pomoci a protiprávnou pomocou, nie je relevantná. V tejto súvislosti uvádza, že oznámenie Komisie o určení pravidiel uplatniteľných na preskúmanie protiprávnej štátnej pomoci, na ktoré Súd prvého stupňa odkazuje, by sa aj tak neuplatňovalo, ak by pomoc oznámená Spolkovou republikou Nemecko bola protiprávna. Toto oznámenie sa týka výlučne uplatnenia smerníc alebo podobných nástrojov, jeho štvrtý odsek okrem toho spresňuje, že „nemá vplyv na výklad nariadení Rady a Komisie v oblasti štátnej pomoci“ [*neoficiálny preklad*].

36 Freistaat Sachsen tvrdí, že Súd prvého stupňa sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že rozhodol, že uplatnenie nariadenia č. 70/2001 na návrh schémy pomoci oznámenej pred nadobudnutím účinnosti tohto textu je retroaktívnym uplatnením tohto textu a sporné rozhodnutie je preto protiprávne.

37 Freistaat Sachsen sa tiež domnieva, že oznámenie návrhu štátnej pomoci nepredstavuje len jednoduchú povinnosť uloženú členským štátom, ale že tento akt ukladá tiež osobitné povinnosti Komisii a spôsobuje začatie plynutia lehoty, ktorej uplynutie má pre prítomných účastníkov významné právne dôsledky.

38 Freistaat Sachsen sa domnieva, že právna istota v zásade bráni retroaktívnemu uplatneniu textov Spoločenstva, ktoré neobsahujú výslovné ustanovenia v tomto zmysle.

39 Domnieva sa, že riešenie, ku ktorému Súdny dvor dospel v už citovanom rozsudku Falck et Acciaierie di Bolzano/Komisia, pokiaľ ide o protiprávnu pomoc, sa má uplatňovať aj na oznámenú pomoc.

40 Nazdáva sa, že oznámenie návrhu pomoci členským štátom odôvodňuje legitímnu dôveru tohto štátu, že budú použité kritériá preskúmania, ktoré boli účinné v deň tohto oznámenia. To neplatí len v prípade, keď pravidlo, ktoré nadobudlo účinnosť po oznámení návrhu pomoci, je pre daný členský štát priaznivejšie ako pravidlo, ktoré bolo účinné v deň tohto oznámenia.

41 Freistaat Sachsen sa ďalej domnieva, že pokiaľ Komisia tvrdí, že protiprávnu pomoc treba posúdiť podľa ustanovení účinných v čase jej poskytnutia, na riadne oznámenú pomoc treba tiež uplatniť právo účinné v čase, keď pomoc „vznikla“, to znamená v čase jej oznámenia, aby členské štáty, ktoré dodržiavajú procesné povinnosti, neboli znevýhodnené.

42 Freistaat Sachsen subsidiárne tvrdí, že aj ak Súdny dvor bude považovať prvý dôvod Komisie za dôvodný, sporné rozhodnutie treba v každom prípade zrušiť, pretože Komisia v skutočnosti nevykonala svoju právomoc voľnej úvahy. V tejto súvislosti pri uplatňovaní nariadenia č. 70/2001 nezohľadnila zvláštnosti spolkovej krajiny Sasko a schému oznámenej pomoci.

Posúdenie Súdnym dvorom

43 Podľa ustálenej judikatúry sa totiž nové pravidlo musí bezodkladne uplatniť na budúce právne účinky situácie, ktorá vznikla za účinnosti predchádzajúceho pravidla (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. apríla 1970, Brock, 68/69, Zb. s. 171, bod 7, a z 10. júla 1986, Licata/CES, 270/84, Zb. s. 2305, bod 31). V tejto súvislosti Súdny dvor tiež rozhodol, že pôsobnosť zásady ochrany legitímnej dôvery nemôže byť chápaná takým spôsobom, aby vo všeobecnosti bránila uplatneniu nového pravidla na neskoršie účinky situácií, ktoré vznikli za účinnosti starého pravidla (pozri najmä rozsudky zo 14. januára 1987, Nemecko/Komisia, 278/84, Zb. s. 1, bod 36, a z 20. septembra 1988, Španielsko/Rada, 203/86, Zb. s. 4563, bo 19).

44 Naopak, hmotnoprávne pravidlá práva Spoločenstva treba vykladať tak, že na situácie vzniknuté pred nadobudnutím ich účinnosti sa vzťahujú len v rozsahu, v akom z ich znenia, cieľa a štruktúry vyplýva, že sa im má takýto účinok priznať (pozri najmä rozsudok z 29. januára 2002, Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, Zb. s. I-1049, bod 49).

45 Oznámenie návrhu štátnej pomoci podľa článku 88 ods. 3 ES je základnou zložkou pravidiel Spoločenstva týkajúcich sa kontroly tejto pomoci a podniky, ktoré sú príjemcami tejto pomoci, sa nemôžu odvolávať na legitímnu dôveru v zákonnosť tejto pomoci, ak nebola poskytnutá v súlade s týmto postupom (rozsudky z 20. marca 1997, Alcan Deutschland, C-24/95, Zb. s. I-1591, bod 25, a z 22. apríla 2008, Komisia/Salzgitter, C-408/04 P, Zb. s. I-2767, bod 104).

46 V súlade s článkom 88 ods. 3 poslednou vetou ES členský štát, ktorý má v úmysle poskytnúť pomoc, nemôže vykonať navrhované opatrenia, pokiaľ Komisia vo veci nerozhodla s konečnou platnosťou.

47 Účelom zákazu stanoveného v tomto ustanovení je zabezpečiť, aby účinky pomoci nenastali predtým, ako mohla Komisia v primeranej lehote podrobne preskúmať návrh pomoci a prípadne začať konanie uvedené v druhom odseku toho istého článku (rozsudky zo 14. februára 1990, Francúzsko/Komisia, nazývaný „Boussac Saint Frères", C-301/87, Zb. s. I-307, bod 17, ako aj z 12. februára 2008, CELF a Ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, Zb. s. I-469, bod 36).

48 Článok 88 ods. 3 ES takto stanovuje preventívnu kontrolu týkajúcu sa plánov poskytnutia novej pomoci (rozsudok z 11. decembra 1973, Lorenz, 120/73, Zb. s. 1471, bod 2, ako aj CELF a Ministre de la Culture et de la Communication, už citovaný, bod 37).

49 V rámci tejto kontroly článok 4 ods. 1 nariadenia č. 659/1999, ktorý stanovuje, že Komisia preskúma oznámenie, „akonáhle jej bude doručené", ukladá tejto inštitúcii len povinnosť osobitnej náležitej starostlivosti, a nepredstavuje teda pravidlo uplatňovania *ratione temporis* kritérií preskúmania zlučiteľnosti oznámených návrhov pomoci so spoločným trhom. Takéto pravidlo nemôže byť odvodené ani z článku 4 ods. 5 druhej vety tohto nariadenia, ktorý stanovuje, že lehota dvoch mesiacov, počas ktorej Komisia vykoná predbežné preskúmanie oznámenia, začína plynúť v deň nasledujúci po doručení úplného oznámenia.

50 Naopak, otázku, či je pomoc štátnou pomocou podľa Zmluvy, treba vyriešiť na základe objektívnych skutočností, ktoré sa posudzujú v čase, keď Komisia prijíma svoje rozhodnutie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 22. júna 2006, Belgicko a Forum 187/Komisia, C-182/03 a C-217/03, Zb. s. I-5479, bod 137, ako aj z 1. júla 2008, Chronopost a La Poste/UFEX a i., C-341/06 P a C-342/06 P, Zb. s. I-4777, bod 95). Z toho vyplýva, že súd Spoločenstva preskúma posúdenie situácie vykonané k tomuto dátumu Komisiou (rozsudok Chronopost a La Poste/UFEX a i., už citovaný, bod 144).

51 Treba tiež zdôrazniť, že pravidlá, zásady a kritériá preskúmania zlučiteľnosti štátnej pomoci účinné v čase prijatia rozhodnutia Komisiou možno v zásade považovať za lepšie prispôsobené kontextu hospodárskej súťaže.

52 Z uvedeného vyplýva, že aj keď je oznámenie plánovanej pomoci nevyhnutným predpokladom jej kontroly, predstavuje len procesnú povinnosť, ktorá umožňuje Komisii zaistiť preventívnu a účinnú kontrolu pomoci, ktorú členské štáty hodlajú poskytnúť podnikom. Nemôže mať teda za následok stanovenie právneho režimu uplatniteľného na pomoc, ktorej sa týka.

53 Preto oznámenie pomoci alebo návrhu schémy pomoci členským štátom nepredstavuje definitívne vytvorenú právnu situáciu, z ktorej by vyplývalo, že Komisia sa vyjadruje k ich zlučiteľnosti so spoločným trhom, pričom uplatňuje pravidlá účinné v čase, keď bolo podané toto oznámenie. Naopak, Komisii prináleží uplatniť pravidlá účinné v čase, keď rozhoduje, jediné pravidlá, podľa ktorých sa posudzuje zákonnosť rozhodnutia, ktoré v tejto veci prijíma.

54 V rozpore s tým, čo tvrdí Freistaat Sachsen, toto riešenie nepodnecuje členské štáty k tomu, aby okamžite poskytli plánovanú pomoc bez jej oznámenia s cieľom uplatňovať na ňu právny režim účinný v čase tohto poskytnutia. Za predpokladu, že zlučiteľnosť protiprávnej pomoci so spoločným trhom sa vo všetkých prípadoch posudzuje ku dňu, keď bola poskytnutá, členské štáty môžu len veľmi ťažko predpokladať detailné zmeny právnej úpravy. Okrem toho poskytnutie protiprávnej pomoci môže znamenať pre členský štát, ktorý ju poskytol, povinnosť vrátiť protiprávnu pomoc, ako aj nahradiť škodu spôsobenú protiprávnou povahou tejto pomoci (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok CELF a Ministre de la Culture et de la Communication, už citovaný, bod 55).

55 V každom prípade treba uviesť, že z článku 88 ods. 2 ES, ako aj z článku 1 písm. h) nariadenia č. 659/1999 vyplýva, že ak Komisia rozhodne o začatí konania vo veci formálneho zisťovania v súvislosti s návrhom pomoci, musí umožniť účastníkom, medzi ktorými je jeden alebo viac dotknutých podnikov, predložiť ich pripomienky. Toto pravidlo má charakter podstatnej formálnej náležitosti.

56 Z toho vyplýva, že ak sa právny režim, za ktorého pôsobnosti členský štát oznámil plánovanú pomoc, zmení pred prijatím rozhodnutia Komisiou, musí Komisia, ktorá je povinná rozhodnúť podľa nových pravidiel, vyzvať účastníkov, aby sa vyjadrili k zlučiteľnosti tejto pomoci s týmito pravidlami. To platí aj v prípade, že nový právny režim sa podstatne nelíši od režimu, ktorý bol účinný predtým (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. mája 2008, Ferriere Nord/Komisia, C-49/05 P, body 68 až 71).

57 V prejednávanej veci po prvé platí, že schéma plánovanej pomoci bola oznámená Komisii pred nadobudnutím účinnosti nariadenia č. 70/2001, po druhé, že v deň nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia Komisia ešte nerozhodla, a po tretie, že toto nariadenie bolo účinné v čase sporného rozhodnutia.

58 Zo spisu tiež vyplýva, že Komisia požiadala účastníkov, aby sa vyjadrili k uplatneniu uvedeného nariadenia na oznámenú pomoc.

59 Z uvedeného možno vyvodiť, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že sporné rozhodnutie porušuje zásadu zákazu retroaktivity. Z toho vyplýva, že prvý dôvod Komisie je dôvodný. Napadnutý rozsudok treba preto zrušiť bez toho, aby bolo potrebné skúmať druhý dôvod.

O vrátení veci Súdu prvého stupňa

60 V súlade s článkom 61 prvým odsekom Štatútu Súdneho dvora, ak je odvolanie dôvodné a Súdny dvor zruší rozhodnutie Súdu prvého stupňa, môže Súdny dvor sám právoplatne rozhodnúť o veci samej, ak to stav konania dovoľuje, alebo môže vec vrátiť Súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

61 Keďže v prejednávanej veci nie je dôvod založený na skutočnosti, že uplatnenie nariadenia č. 70/2001 na sporné rozhodnutie má retroaktívny účinok, dôvodný, treba rozhodnúť o štvrtom a piatom dôvode, ktoré uvádza Freistaat Sachsen pred Súdom prvého stupňa, ktoré sú založené jednak na tom, že Komisia pri preskúmaní predmetného návrhu pomoci nevyužila svoju právomoc voľnej úvahy, ako aj na porušení povinnosti odôvodnenia, ktoré z toho vyplýva, a jednak na tom, že Komisia nepreukázala, že hospodárska súťaž bola predmetným návrhom pomoci skutočne alebo potenciálne narušená, a takisto na porušení povinnosti odôvodnenia, ktoré z toho vyplýva.

62 Odpoveď na tieto dôvody vyžaduje komplexné posúdenie skutkového stavu na základe skutočností, ktoré Súd prvého stupňa nevyhodnotil. Freistaat Sachsen pred Súdnym dvorom bez väčších upresnení len tvrdil, že sporné rozhodnutie treba zrušiť, pretože Komisia tým, že uplatnila nariadenie č. 70/2001 a nezohľadnila ani zvláštnosti spolkovej krajiny Sasko, ani tohto oznámeného návrhu pomoci, nevyužila svoju právomoc voľnej úvahy.

63 Z toho vyplýva, že stav konania nedovoľuje, aby Súdny dvor vydal sám konečný rozsudok, a vec treba vrátiť Súdu prvého stupňa, aby rozhodol o týchto dvoch dôvodoch.

O trovách

64 Keďže sa vec vracia Súdu prvého stupňa, o trovách tohto konania o odvolaní treba rozhodnúť v konaní o veci samej.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Rozsudok Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev z 3. mája 2007, Freistaat Sachsen/Komisia (T-357/02), sa zrušuje.**

2. Vec sa vracia Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev.

3. O trovách konania sa rozhodne v konaní o veci samej.

Podpisy